

X

ДО
Г-ЖА ВАЛЕРИЯ КАЛЧЕВА
ГЛАВЕН ДИРЕКТОР НА ГЛАВНА
ДИРЕКЦИЯ ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА“ И РЪКОВОДИТЕЛ
НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН НА ОПОС
2014-2020,
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА
СРЕДА И ВОДИТЕ

Относно: *Обобщени коментари и предложения на общините по публикуван за общественото обсъждане проект на Програма „Околна среда“ за програмен период 2021-2027 г.*

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАЛЧЕВА,

По публикувания за общественото обсъждане проект на Програма „Околна среда“ (ПОС) за програмен период 2021-2027 г., проучихме мнението на общините. На база получената обратна информация, приложено Ви предоставяме обобщени коментари, предложения и бележки на общинските администрации по проекта на стратегическия документ.

I. Принципни коментари:

1. Положително се оценява програмната стратегия, ориентирана към постигането на цел на политиката 2 -за по-зелената, нисковъглеродна Европа, чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова

икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска;

2. Несъмнено като резонен се определя тематичния обхват на бъдещата Програма, аналогичен на този от програмен период 2014-2020, за инвестиции в секторите на водите, отпадъците, биоразнообразието, адресирането на риска от природни бедствия и подобряването на качеството на атмосферния въздух. Планираният принос към интегрираните териториални подходи- ИТИ и ВОМР, също е удачен и се приветства;

3. Изразява се задоволство и благодарности за отразяването на предложението ни и включването на дейности в сектор „Отпадъци“, насочени към рекултивация на депа, повторно преработване на депонирани отпадъци или осигуряване на безопасност на съществуващи депа без увеличаване на техния капацитет.

II. Коментари и предложения по Приоритети на Програмата:

1. Приоритет 1 „Води“: С неудовлетворение се констатира, че планираните инвестиции, отново ще следват принципа „една обособена ВиК територия (консолидиран район) - един консолидиран ВиК оператор - едно Регионално прединвестиционно проучване - един проект“. Това е подход, въвеждащ неравнопоставено третиране на българските граждани при достъпа им до европейските фондове, като същият е и в разрез с основните принципи на Кохезионната политика на ЕС - солидарност, равнопоставеност и недопускане на дискриминация. Поради това, сходно на становището ни по ос „Води“ на Програмата за периода 2014-2020, **не подкрепяме този принцип**. Нещо повече – няма законово изискване в действащото европейско и българско законодателство, което да обвързва ползването на европейските средства в сектор „околна среда“ с принудителна административна консолидация във ВиК сектора на ниво „област“.

Тепърва предстои да се оцени и ефекта от консолидирания подход по програмата за периода 2014-2020, но и понастоящем е видно, че напредъкът повече от две години след старта на инвестициите, е повече от скромнен, особено при сравнение с вече реализираните от общините ранни и фазирани ВиК проекти.

В тази връзка, предлагаме УО да преразгледа подхода, да обмисли и коментира евентуално асоциирано партньорство на общините при реализацията на ВиК проектите от програмен период 2021-2027.

2. Приоритет 2 „Отпадъци“:

2.1. Три Регионални сдружения за управление на отпадъците (РСУО), а именно за регионите Варна, Елхово и Пловдив, ни уведомяват за необходимостта да бъдат включени в мерките за:

- предотвратяване и подготовка за повторна употреба, разделно събиране на отпадъците, задължително за биоразградими отпадъци, изграждане на инсталации за рециклиране и предварително третиране и др. (съгласно Приложение 7 от Националния план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028 г.);
- предотвратяване и подготовка за повторна употреба, разделно събиране на отпадъци, задължително за биоразградими отпадъци, изграждане на инсталации за рециклиране и надграждане на съществуващи инсталации за предварително третиране и др. (съгласно Приложение 6 от НПУО 2021-2028 г.),
- изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране на отпадъци и/или за рециклиране на разделно събрани отпадъци, мерки за предотвратяване и др. за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране и намаляване количествата на депонираните битови отпадъци – за РСУО съгласно Приложение 8 на НПУО 2021-2028 г.;

2.2. Известен е проблема на местно ниво, свързан със съхраняването на залежали прахообразни и течни пестициди и различни препарати с изтекъл срок на годност. Наличието им предизвиква изключително голямо обществено недоволство и създава опасност за замърсяване на околната среда и увреждане на човешкото здраве. В тази връзка, предлагаме да се обмисли включването на мярка, насочена към общините за обезвреждане на УОЗ пестициди и залежали пестициди, намиращи се в стоманобетонни контейнери (ББ-кубове) с нарушена цялост, както и останалите количества залежали пестициди в складове и потенциално съдържащи УОЗ, които не са обезвредени по Българо-швейцарската програма. Дейността е включена в НПУО 2021 - 2028 г. ;

2.3. В съответствие с общите цели и инвестиционните мерки на Приоритета, за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци и в кореспонденция на вече заложената в НПУО дейност/мярка, се предлага включването на допълнителна мярка за доизграждане

на инфраструктура, свързана с управлението на битовите отпадъци на регионално ниво на управление на отпадъците за РСУО, попадащи извън обхвата на Приложения 6, 7 и 8 на НПУО 2021-2028, като се направи уточнение, че в обхвата на мярката ще попаднат само РСУО, които не са изградили/ доизградили инфраструктура, свързана с управлението на битови отпадъци;

3. Приоритет 4 „Риск и изменение на климата“.

3.1. Въз основа на извършени анализи на рисковете в градска среда, общини предлагат да се включат мерки за адресиране на климатичните рискове, идентифицирани като най-опасни в градската среда. Примери за такива дребномащабни дейности са проекти за създаване на „синьо-зелени“ арки за прохлада в градска среда и синя и зелена акупунктура, които имат голям ефект за повишаването на адаптационния капацитет на градовете. Изпълнението на подобни мерки ще допринесе за подобрения топлинен комфорт, намаляване на ефекта на градския топлинен остров в откритите градски пространства и ще увеличи положителните ефекти от преустройството на обществени пространства;

3.2. Удачно ще е да се заложи и възможност за финансиране на системи за наблюдение на микроклиматични показатели на общинско ниво, които да включват софтуер, хардуер и интерфейси с други системи, с цел да се постигне максимално автоматизирано събиране (ingestion), обработка на данни, съхранение и архивиране на данни. Това ще повиши значително възможностите за планиране и приоритизиране на дейностите по климата на базата на данни и анализи.

4. Приоритет 5 „Въздух“:

4.1. Общини обръщат внимание за необходимостта от заделянето на значителен ресурс за мерките за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление. В допълнение, се отбелязва, че не следва да се ограничава и обхвата на подкрепата за еднофамилни и многофамилни жилищни сгради за единични мерки за енергия от възобновяеми източници - изграждане на слънчеви системи за БГВ и изграждане на фотоволтаични системи, а именно те да не са свързани към топлопреносната и газопреносната мрежи;

4.2. На база придобитият опит от програмен период 2014-2020, както и с цел подобряване изпълнението на проектите за подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво, се предлага при структурирането на бъдещата подкрепа да се обсъдят и потенциални възможности за реализацията ѝ, като:

- Крайният получател да избира инсталатор и отоплителен уред от предварително одобрен списък с допустими такива, които общината да заплаща;
- Ваучерна схема за крайните получатели за доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на новите отоплителни устройства, с фиксирана номинална стойност за различните видове устройства;
- Да се създаде единна контактна точка във всяка община по модела на „обслужването на едно гише“, за: провеждане на информационни кампании, предоставяне на информация, подаване на заявления за подмяна на отоплителни уреди, сключване на договори и др., която да се финансира от техническата помощ на Програмата;
- Да се обмисли възможността за обвързване на помощта по програмата с енергийните помощи, с евентуално задължение за потребителите, в случай че получават такива помощи, то те да са задължени да ги ползват само за вида отопление, осигурен с европейски средства.

4.3. Счита се и че мярката за намаляване на замърсяването на въздуха, чрез поэтапно премахване на използването на лични превозни средства с високи емисии, следва да се разшири и за превозни средства, собственост на публични органи. С оглед на ниския финансов профил на целевите групи, използващи лични превозни средства с високи емисии, се предлага да се обмисли финансиране към крайните получатели до 50% вместо заложените 30%;

4.4. По отношение на мярката за въвеждане на зони с ниски емисии, се предлага да бъде допълнена възможност за финансиране на системи за наблюдение, които да включват софтуер, хардуер и интерфейси с други системи с цел мониторинг на показателите за качеството на атмосферния въздух (КАВ), както и за шумовото замърсяване;

4.5. По мярката за справяне с вторичното разпрашаване, се предлага в обхвата на дейностите да бъдат включени и „дишащи настилки“. По този начин ще се постигне цялостно решение, както по отношение на калните петна, така и синергично действие в рамките ѝ. В допълнение дейността по изграждане на зелените покриви, не следва да се ограничава само до покриви на сгради, а да бъдат включени и конструкции на спирки на градския транспорт, перголи и други подходящи пространства в градската среда. Тук също така, би могло да се адресира и шумовото замърсяване, чрез изграждането на шумозащитни

екраниращи съоръжения /противошумови бариери/ на пътни артерии с интензивен трафик в урбанизираните територии.

Надяваме се, че резонните и базираните на нуждите и опыта на общините предложения, ще бъдат отразени в последващ вариант на стратегическия документ.

В заключение, вярваме и чрез съвместни усилия и в партньорство, ще подготвим програмен документ, който в следващите седем години ще допринесе за значителното подобряване на качеството на околната среда във всички български общини.

С уважение,

Х

Силвия Георгиева

Изпълнителен директор